

TÜRKİYE’NİN FİNANSAL RİSK HARİTASI¹

Mikail ALTAN²

Gamze ŞEKEROĞLU³

Nebi Salih KARAHAN⁴

ÖZET

Finansal risk parayla ilgili her türlü riski kapsar. Ülke düzeyinde oldukça önemli olan finansal riskin unsurları ise; düşük GSMH, döviz kurlarındaki dalgalanma, yüksek borç oranı, yüksek işsizlik oranı, yüksek enflasyon oranı ve sorunlu kredi oranlarındaki yüksekliktir. Çalışmada bu unsurlar esas alınarak Türkiye’nin finansal risk haritası çıkarılmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2008-2014 yılları arasında kesintisiz olarak yayımlanan işsizlik oranları, enflasyon oranları ve sorunlu krediler analize dahil edilmiştir. Analizde kullanılan veriler İBBS-2 (İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması) düzeyindeki 26 bölge için ayrı ayrı toplanmıştır. Verilere göre her bir bölge; hem tüm yıllar için ayrı ayrı, hem de 7 yılın ortalamasındaki en yüksek, en düşük, ortalama ve standart sapma değerlerine göre yüksek, orta ve düşük riskli olarak gruplandırılmıştır. Sonuçta tüm veriler göz önünde bulundurularak, Türkiye’nin yüksek, orta ve düşük riskli bölgelerinin belirlendiği bir finansal risk haritası oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon oranları, finansal risk haritası, işsizlik oranları, sorunlu krediler.

Jel Kodları : A11, G21, G32

¹ Bu çalışma 19. Finans Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

²Prof.Dr. Mikail ALTAN² Selçuk Üniversitesi, Muhasebe ve Finansman A.B.D. öğretim üyesidir.

³Arş. Gör. Gamze ŞEKEROĞLU, Selçuk Üniversitesi, Muhasebe ve Finansman A.B.D.

⁴Arş. Gör. Nebi Salih KARAHAN, Selçuk Üniversitesi, Muhasebe ve Finansman A.B.D.

ABSTRACT

Financial risk includes all risks related to money. Financial risk which is very important for countries have some elements; low GNP, fluctuating exchange rate, high debt ratio, high unemployment ratio, high inflation ratio and high non-performing loan ratio. It is intended to form of Turkey's financial risk map by using these elements. For this purpose, unemployment ratios, inflation ratios and non-performing loan ratios which are published between 2008 and 2014 by uninterruptedly are included in analysis. Data used in analysis arecollected as separately for 26 regions on NUTS-2(Nomenclature of Units for Territorial Statistics). Each of regionsisto group both separately for all years and according to the highest, lowest, the mean and standard deviation values in average of seven years as high, medium and low risk. Consequently, Turkey's financial risk map is created by taking into consideration of all data andidentifying Turkey's high, medium and low risk regions.

Key Words: Inflation ratios, financial risk map, unemployment ratios, non-performing loans.

Jel Codes: A11, G21, G32

1. GİRİŞ

Risk geleceğin belirsizliğinden dolayı tahmin edebilme olasılığını azaltan belirsiz çevresel değişkenlerin yol açtığı beklenmeyen sonuçlarla karşılaşma ihtimali olarak tanımlanmaktadır. (Usta, 2011: 253).

Risk haritası, mevcut risklerin kaynağını ve önem derecelerini gösteren, kurumların riskleri tanımlamasına, anlamasına ve önlem almasına yardımcı olan özet grafik ve çizimler olarak tanımlanmaktadır (Özer, 2012: 156).

Finansal risk, para ile ilgili ortaya çıkan her türlü riski kapsar. Borçların ödenememesi, alacağın tahsil edilememesi, gelirin olmaması veya çok az olması, iş bulamama, paranın enflasyon ve kur nedeniyle değer kaybetmesi finansal riske örnek olarak gösterilebilir. Finansal riski oluşturan unsurlar, işletmeler açısından ve ülkeler açısından farklılık göstermektedir. İşletmenin borç-özkaynak yapısı, satış durumu, hammadde fiyatları, üretim modeli, rekabet durumu, çalışma sermayesi düzeyi, teknolojik altyapısı, ihracat potansiyeli gibi unsurlar, işletmeler açısından finansal riski etkileyen unsurlardır (Usta, 2011: 253, 256).

Ülkeler açısından finansal riski etkileyen unsurlar ise; gayrisafi milli hasıla, kişi başına gelir, istihdam, sorunlu krediler, enflasyon oranı, döviz kurları ve dış borçlar olarak sayılabilir. Bir ülkenin finansal risk haritası çıkarılırken bu unsurlar dikkate alınabilir. Bu unsurlar kullanılarak, bir ülkenin, bir coğrafi bölgenin ya da bir kentin risk haritası

çıkarılabilir. Böylece ilgili kurumların, kişilerin veya tarafların riskleri tanınmasına, anlaşılmasına ve önlem alınmasına imkan sağlanmış olur.

Çalışmanın amacı, Türkiye'nin bölgeler itibarıyla finansal risk haritasını çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye; TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından da kullanılmakta olan "İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması" esas alınarak 26 bölgeye ayrılmış ve finansal riski etkileyen seçilmiş beş unsur dikkate alınarak risk haritası hazırlanmıştır.

2. ÜLKELER AÇISINDAN FİNANSAL RİSKİN UNSURLARI

Çalışmanın amacı doğrultusunda finansal riskin işletmeler açısından unsurları ele alınmamış olup, sadece ülkeler açısından finansal riski etkileyen unsurlar incelenmiştir.

2.1. Gayri Safi Milli Hasıla(GSMH) ve Kişi Başına Gelir

GSMH, bir yıl içerisinde bir ülkede ve o ülke vatandaşlarının başka ülkelerde faaliyet gösteren kuruluşlarında üretilen malların ve verdiği hizmetlerin, ülkenin para birimi cinsinden toplamı olarak tanımlanmaktadır. Yani bir ülkenin vatandaşları tarafından gerek yurt içinde gerekse de yurt dışında bir yıl içerisinde üretilen mal ve hizmetlerin toplamı GSMH'yı oluşturmaktadır. GSMH'nın ülke nüfusuna bölünmesiyle bulunan kişi başına milli gelir rakamı ise ülkeler arasındaki kişisel refah düzeyinin karşılaştırılması açısından oldukça önemlidir.

Bir ekonomide GSMH'nın yükselmesi kişilerin kullanılabilir gelirlerinin de artması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, yüksek olan kişisel gelir, mal ve hizmetlere olan talebi artırmakta ve bu talep artışı da şirket kazançları üzerinde pozitif bir etkiye neden olmaktadır. Ekonomideki iktisadi birimlerin mal ve hizmetleri daha fazla talep etmeye devam etmesiyle de şirketlerin satışlarında artış görülmektedir(Şenol, 2014: 52).Tüm bunların sonucu olarak ülkenin ekonomik gücü artmakta ve artan bu ekonomik güç sayesinde de finansal riski azalmaktadır.

2.2. İşsizlik

Genel bir tanımlamayla işsizlik, cari ücretten çalışma arzusu ve gücü olup da iş bulamayan işgücünün varlığıdır. Bir ülkedeki işsizlik oranı ise, tanımdaki iş bulamayan toplam kişi sayısının, ülkedeki toplam işgücüne oranlanmasıyla elde edilmektedir. Bu oran, ekonominin üretken kaynaklarını ne kadar etkin kullandığının bir göstergesidir. Üretim faktörlerinden emeğin, ekonomik faaliyetlere katılmama oranı yükseldikçe, ülkenin ekonomik performansında düşüşler yaşanmaktadır.

Dolayısıyla GSMH dışında ekonomik performansın önemli bir ölçütü olan işsizliğin yüksek olması, ülkedeki finansal riskin de yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Halihazırda aktif bulunan işgücünün istihdam edilebilmesi ekonomik gelişmenin göstergelerinden biri sayılmaktadır. Bir ülkenin ekonomik performansı ekonominin üretken kaynaklarının ne kadar iyi kullanıldığıyla gözlenebilmektedir (Yıldırım ve Karaman, 2001:65). İşsizlik bir toplumun en değerli kaynağı ve üretimin temelinde yer alan insanın değerlendirilememesi anlamına gelmektedir ve toplumdaki işsiz kişiler istihdam edilmiş bireyler üzerine yük olup milli gelire katkıda bulunmalarına rağmen milli gelirden pay almaktadır (Altan, 2004:124). Dolayısıyla işsizliğin fazla olduğu bir toplumda üretemeyen her birey finansal riskin oluşmasına zemin hazırlar.

2.3. Sorunlu Krediler

Yapılan bir kredi anlaşmasının önceden belirlenen geri ödeme şartlarında yaşanan aksaklıklar, kredi kartı harcamalarının geri ödenmemesi sonucunda sorunlu krediler ortaya çıkmaktadır. Kişi ya da kurumların almış oldukları çeşitli kredilerin veya kredi kartı harcamalarının anapara ve faizlerinin geri ödenmesinde yaşanan gecikmeler sonucunda bankaların zarar olasılıkları ortaya çıkmaktadır. Sorunlu kredilerin büyük miktarlara ulaşması ve artan zararlar, bankaların iflasını doğurmakta ve bu durum ülkedeki diğer bankaları da olumsuz etkilemektedir. Öyle ki diğer bankalar, ülkedeki kredi faizlerini yükseltmekte ve kredi kullanmak isteyen bazı firmalar, daha yüksek faiz ödenmekten kaçınmak için çeşitli yatırım kararlarından caymaktadırlar. Dolayısıyla sorunlu kredilerin bütün bu olumsuz etkileri, tüm ekonomiye yayılabilmekte ve ekonomideki üretim hacminin ve istihdamın olumsuz etkilenmesi, ülkeleri finansal risklerle karşı karşıya bırakabilmektedir.

Sorunlu kredilerdeki artış yalnızca bankacılık sektörünü olumsuz etkilemez, aynı zamanda ülke ekonomisi üzerinde de olumsuz etkileri söz konusu olmaktadır. Sorunlu kredilerin bu etkilerinin en düşük zararlar atlatılmadığı durumlarda bir krizin bir başka krizi tetiklediği kısır döngünün ülkeyi bir kargaşa ortamına sürüklemektedir. Ayrıca sorunlu kredilerin payının artmasıyla bankalar üretim ve istihdam için kredi talebinde bulunan firmalara olumlu cevap verememekte ve bu durumdan ülke ekonomisi zarar görmektedir (Sipahi,2003: 21-22).

2.4. Enflasyon

Fiyatlar genel seviyesindeki sürekli artış olarak tanımlanan enflasyon, bir ülke ekonomisindeki temel göstergelerin başında gelmektedir. Yüksek enflasyon, paranın alım gücünü azaltmakta ve aynı zamanda fiyat değişimlerini anlamayı zorlaştırmaktadır. Enflasyonun düşmesi ise fiyatların daha az artması, insanların alım güçlerinin daha az azalması ve bunun neticesinde de istikrar ve refah demektir. Ülkelerde, fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmek oldukça önemlidir. Çünkü yüksek enflasyon ekonomik ve toplumsal hayatta onarılması güç yıkımlara yol açmaktadır. Ülke ekonomisinde enflasyon ortamının yarattığı belirsizliğin ortadan kalkmasıyla, karar alma sürecinde fiyatlar bireylere ve firmalara tüketim, tasarruf ve yatırım kararları almalarında ve uzun vadeli planlar yapmalarında yardımcı olacaktır (www.tcmb.gov.tr). Dolayısıyla ülkelerin maruz kalabileceği finansal risk seviyesi azalmış olacaktır.

Enflasyon talep enflasyonu ve maliyet enflasyonu olarak iki sınıfa ayrılmaktadır. Talep enflasyonu, toplam talep düzeyinin arzı aşarak sürekli fiyat yükselmesine neden olması haline ortaya çıkmaktadır. Maliyet enflasyonu ise üretimde girdi olarak kullanılan mal ve hizmetlerin maliyetinde ortaya çıkan artışlar sonucunda fiyatların sürekli artması sonucunda ortaya çıkmaktadır (Eğilmez ve Kumcu, 2002:113). Talep enflasyonunun ve maliyet enflasyonunun yüksek olması enflasyon riskinin doğurmaktadır.

Enflasyon riski, fiyatlar genel düzeyindeki değişimler nedeniyle satın alma gücündeki ortaya çıkan kayıpların, yatırımlarının verimliliğini olumsuz etkilemesi olarak tanımlanmaktadır. Yatırımlar için nominal ve reel olmak üzere iki tür kazançtan söz edilebilmektedir. Yatırımdan elde edilen getiri enflasyon oranının üzerinde ise reel bir kazanç söz konusudur (Ural, 2010: 37). Yatırımdan elde edilen getirinin enflasyon oranının aşağısında kalması durumunda ise risk söz konusudur.

2.5. Döviz Kurları

Bir ülke para biriminin diğer ülke para birimi cinsinden değeri döviz kurlarıyla ifade edilmektedir. Döviz kurlarındaki yükselmenin ekonomide yol açacağı en önemli olumsuz etki, fiyatlar genel düzeyini yükseltmesidir. Bir taraftan ürettiğimiz ve ihraç ettiğimiz ürünlerin genellikle ithal girdilere dayalı olması, diğer taraftan nihai tüketim amaçlı olarak ithal ettiğimiz ürünlerin fiyatlarında yükselişler olacaktır.

Dolayısıyla, yüksek enflasyon sonucu ülkelerin karşılaştıkları riskler, döviz kurlarının yükselmesinde de geçerlidir.

Döviz kuru riskinin ortaya çıkması ile faaliyet riski firmanın nakit akımlarını dolayısıyla da firmaların değerini değiştirebilmektedir. Örneğin, ihracatçı bir firma döviz kurunun aşırı değerlenmesi durumunda, fiyatlarını artırmazsa, enflasyondan dolayı maliyetleri artacak ve gelirleri yerli para karşılığı reel anlamda azalarak firmanın nakit akımı değişecektir(Çukur ve Topuz, 2004: 21).

2.6. Dış Borçlar

Yıllardan beri süregelen dış borçların ekonomiler üzerinde dolaylı ya da dolaysız pek çok etkisi bulunmaktadır. Bu etkiler, ekonominin içinde bulunduğu şartlara göre değiştiği gibi, dış borçların hangi şartlar altında alındığına göre de değişim göstermektedir. Öyle ki ülke ekonomisi açısından önemli bir yük oluşturan borçlanmanın ekonomik ve görünmeyen maliyetleri asgari düzeye indirildiği sürece, ülkeler finansal risklerini de asgari düzeye çekmiş olacaklardır.

Alındığında ekonomide bir rahatlamayı sağlayan borçlar daha sonra ödenme aşamasında bir takım ekonomik darboğazlara neden olmaktadır. Hatta alınan borç öncelikli alanlarda ve verimli yatırımlarda kullanılamamışsa, ülkemizde de olduğu gibi, bu borcun kapatılması için tekrar borçlanma yoluna gidilmektedir ki, bu da borçlu ülkeyi bir borç kısır döngüsüne sokmaktadır. Öyle ise, zorunluluk halinde yapılan borçların çok iyi değerlendirilmesine, yani faydasının maliyetinden büyük olmasına gayret edilmesi gerekmektedir (Adıyaman,2006:44). Bunun aksi söz konusu olduğunda yani maliyetin faydadan fazla olduğu durumlarda dış borçlar ülkenin finansal riskini artırmaktadır.

3.LİTERATÜR

Finansal risk haritası analizine ilişkin literatür henüz yeni yeni oluşmaktadır. Olan çalışmalar ise çoğunlukla bankaların finansal risk haritasını çıkarmaya dönük çalışmalardır. Örneğin, Cecchetti, Fender ve McGuire 2010 yılındaki çalışmalarında uluslararası bankacılığın sunmuş olduğu verilerden yararlanarak, özellikle 2008 yılının son çeyreğinde sistematik riske maruz kalmış ülkelerin risk haritasını oluşturmuşlardır. Colletaz, Hurlin ve Perignon 2012 yılında yapmış oldukları çalışmada risk haritasının tespiti için yeni bir yöntem ortaya atmışlar ve riski operasyonel, piyasa ve kredi riski olmak üzere 3 boyutta incelemişlerdir. Ayrıca risk haritası oluştururken, riske maruz değer VaR (value-at-risk)

metodunu kullanılmışlar ve bu sayede bankaların sermaye gereksinimlerine kolaylıkla ulaşabilecekleri sonucunu vurgulamışlardır. Huang, Zhou ve Zhu 2009 yılındaki çalışmalarında 12 banka üzerinde bir çalışma yaparak, bankaların risk durumlarını belirlenmeye çalışmışlardır.

4. YÖNTEM

Türkiye'nin finansal risk haritasını oluşturmak için öncelikle finansal riskin ölçütü olan çeşitli unsurlar belirlenmiştir. Bu unsurlar arasında 2008-2014 yılları arasında kesintisiz olarak yayınlanarak ulaşılması mümkün olan ve çalışmada kullanılan veriler; işsizlik oranları, enflasyon oranları, toplam krediler içindeki sorunlu kredilerin payı şeklindedir. Bütün unsurların oransal olarak yüksek ya da düşük olmasının finansal risk üzerindeki etkileri daha önceki bölümlerde açıklanmıştır. Buna göre, işsizlik oranlarının, enflasyon oranlarının ve sorunlu kredi oranlarının yüksek olması, finansal riskin de yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Kullanılan veriler içinde kredilerin işlem hacimlerinin yüksek olması nedeniyle sorunlu krediler 3 ayrı gruba ayrılarak uygulamaya alınmıştır. Sorunlu kredi grupları; sorunlu bireysel kredi kartları, sorunlu normal krediler ve sorunlu konut, taşıt, diğer krediler şeklindedir. Bunun sonucu olarak çalışmadaki toplam veri sayısı 5 olmuştur.

Çalışmada, TÜİK tarafından da kullanılmakta olan "İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması" dikkate alınarak Türkiye'nin risk haritası oluşturulmuştur. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması; bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemi'ne uygun, karşılaştırılabilir istatistiki veri tabanı oluşturulması amacıyla yapılmaktadır. Bu sınıflamada Türkiye'deki iller 3 Düzey olarak tanımlanmıştır. Bunlar (www.tuik.gov.tr);

1. Düzey: 2. Düzey Bölge Birimlerinin gruplandırılması sonucu tanımlanmış olup, 12 adettir.

2. Düzey: 3. Düzeydeki komşu illerin gruplandırılması sonucu tanımlanmış olup, 26 adettir.

3. Düzey: İl düzeyinde 81 adet İstatistiki Bölge Birimi yer almaktadır. Her il bir İstatistiki Bölge Birimini tanımlamaktadır.

Çalışmaya konu olan istatistiki bölge birimi, yeterli veriye ulaşmada kolaylık sağladığı için 2. düzeyde yer alan 26 adet bölgeden

oluşmaktadır. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması'na göre 2. Düzey bölgelere ilişkin bilgiler tablodaki gibidir.

Tablo 1: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 2. Düzey (İBBS-2)

BÖLGE KODU	BÖLGE ADI
1. Bölge	Erzurum, Erzincan, Bayburt
2. Bölge	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan
3. Bölge	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli
4. Bölge	Van, Muş, Bitlis, Hakkari
5. Bölge	Gaziantep, Adıyaman, Kilis
6. Bölge	Şanlıurfa, Diyarbakır
7. Bölge	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt
8. Bölge	İstanbul
9. Bölge	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli
10. Bölge	Balıkesir, Çanakkale
11. Bölge	İzmir
12. Bölge	Aydın, Denizli, Muğla
13. Bölge	Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak
14. Bölge	Bursa, Eskişehir, Bilecik
15. Bölge	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova
16. Bölge	Ankara
17. Bölge	Konya, Karaman
18. Bölge	Antalya, Isparta, Burdur
19. Bölge	Adana, Mersin
20. Bölge	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye
21. Bölge	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir
22. Bölge	Kayseri, Sivas, Yozgat
23. Bölge	Zonguldak, Karabük, Bartın
24. Bölge	Kastamonu, Çankırı, Sinop
25. Bölge	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya
26. Bölge	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane

Tabloda belirtilen her bölge için, 2008-2014 yılları arasındaki her yıla ait finansal risk göstergeleri ayrı ayrı yazılmıştır. Daha sonra her yılın kendi içerisindeki en yüksek oranı, en düşük oranı, ortalaması ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamaların sonucuna göre her yılın risk düzeyleri belirlenmiştir. Buna göre; baz alınan yıl içindeki “en yüksek oran” ile “ortalama+standart sapma” arasında bulunan bölgeler yüksek riskli, “ortalama+standart sapma” ile “ortalama-standart sapma” arasında kalan bölgeler orta riskli ve “ortalama-standart sapma” ile “en düşük oran” arasında bulunan bölgeler ise düşük riskli olarak gruplandırılmıştır. Her risk grubu haritaya aktarılırken yüksek riskli bölgeler kırmızıyla, orta riskli bölgeler sarıyla ve düşük riskli bölgeler turuncuyla gösterilmiştir.

5.UYGULAMA

Çalışmanın bu bölümünde, seçilmiş her bir verinin 2008-2014 yılları arasındaki İBBS-2 Düzeyi’ndeki her bölge için ayrı ayrı risk seviyeleri belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 2: Yılsonu itibariyle bir önceki yılın aynı ayına göre enflasyon değişim oranı (%)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Ortalama
1. Bölge	12,02	4,56	8,17	12,07	5,59	8,04	6,87	8,188571
2. Bölge	12,19	5,57	8,83	11,79	6,18	6,63	8,57	8,537143
3. Bölge	11,6	7,81	6,95	11,49	6,71	7,4	8,13	8,584286
4. Bölge	13,45	7,13	7,06	10,77	5,67	7,22	8,25	8,507143
5. Bölge	11,22	8,11	6,84	11,68	6,24	8,51	8,75	8,764286
6. Bölge	10,42	9,26	7,7	11,75	5,43	7,55	9,11	8,745714
7. Bölge	10,87	7,44	5,85	11,2	5,28	6,58	8,07	7,898571
8. Bölge	10,67	5,2	5,36	9,81	6,78	7,48	8,91	7,744286
9. Bölge	9,39	6,38	7,11	10,16	7,23	7,5	8,6	8,052857
10. Bölge	9,57	7,07	7,64	10,62	6,15	7,46	8,62	8,161429
11.	5,84	8,91	7,25	10,15	6,03	7,94	8,54	7,808571

Bölge								1
12. Bölge	8,2	7,34	6,99	10,87	5,1	7,29	7,71	7,642857
13. Bölge	8,95	6,81	7,68	10,2	6,99	6,98	7,6	7,887143
14. Bölge	10,23	4,85	6,49	9,88	6,26	7,62	7,46	7,541429
15. Bölge	10,64	5,04	5,62	10,86	6,08	7,79	7,87	7,7
16. Bölge	11,79	6,01	6,29	10,65	6,35	7,54	8,71	8,191429
17. Bölge	8,93	6,64	8,37	9,89	5,92	7,84	6,71	7,757143
18. Bölge	8,81	7	6,11	9,95	6,15	7,65	7,58	7,607143
19. Bölge	9,8	8,55	7,13	11,02	5,82	7,45	7,36	8,161429
20. Bölge	11,29	6,74	7,1	11,35	5,46	7,36	7,23	8,075714
21. Bölge	10,94	7,42	7,86	12,05	5,86	8,44	7,22	8,541429
22. Bölge	10,66	6,69	7,7	11,74	5,7	7,4	8,25	8,305714
23. Bölge	11,44	3,43	6,31	11,14	6,12	7,6	7,89	7,704286
24. Bölge	10,6	5,05	7,55	11,55	5,61	7,33	7,93	7,945714
25. Bölge	10,08	6,23	6,59	11,09	5,9	7,33	8,05	7,895714
26. Bölge	11,41	6,73	7	11,05	6,18	7,34	7,18	8,127143
Ortalama	10,42346	6,614231	7,059615	10,95308	6,030385	7,510385	7,968077	8,07989
Max	13,45	9,26	8,83	12,07	7,23	8,51	9,11	8,764286
Min	5,84	3,43	5,36	9,81	5,1	6,58	6,71	7,541429
std.sp	1,767927	1,528581	0,919423	0,734508	0,560462	0,486429	0,693518	0,379007
ort+stds	12,19139	8,142812	7,979038	11,68759	6,590846	7,996814	8,661595	8,458897
ort-std. Sp	8,655534	5,08565	6,140192	10,21857	5,469923	7,023955	7,274559	7,700883

Tablo 2'deki enflasyon değişim oranlarına göre, baz olarak alınan 7 yıllık süre içerisinde yüksek riskli bölgeler grubuna en fazla girenler 1. ve 6. bölgelerdir. 6.bölge, 7 yılın ortalamasında da yüksek riskli bölgeler arasında yerini alırken, 1.bölge ortalamalar dikkate alındığında yüksek riskli bölgeler arasında değil orta riskli bölgeler arasında görülmektedir. Bunun nedeni, 1.bölgenin 7 yıllık süre içerisinde yüksek riskli olduğu zamanlar dışında, çoğunlukla düşük enflasyon değişim oranlarına sahip olması olarak söylenebilir. 7.bölgenin, 3 yıl boyunca düşük riske sahip olduğu görülmektedir. Ancak ortalamalar dikkate alındığında düşük riskli bölgelerin 12., 14., 15. ve 18.bölgeler olduğu görülmektedir. 7., 10., 12., 14., 15., 20., 23., 24., 25. ve 26.bölgeler hiçbir yılda yüksek riskli enflasyon düzeyinde değildirler. Geriye kalan bölgelerin ise genellikle orta risk düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3: İşsizlik oranı (%)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Ortalama
1. Bölge	5,66	6,66	5,76	5,66	5,66	6,5	7,4	6,1857 14
2. Bölge	5,25	8,575	9,425	9,425	6,65	6,525	3,4	7,0357 14
3. Bölge	14,92 5	17,27 5	11,52 5	9,6	7,925	7,675	7,5	10,917 86
4. Bölge	14,67 5	16,45	16,82 5	12,02 5	8,925	10,75	13,5	13,307 14
5. Bölge	14,73	16,73	11,23	14,36	12,46	7,9	8,0	12,201 43
6. Bölge	14,25	18,8	12,95	8,3	6,75	17,5	17,4	13,707 14
7. Bölge	17,82 5	14,52 5	11,17 5	12,55	21,32 5	21,15	24,00	17,507 14
8. Bölge	11,2	16,8	14,3	11,8	11,3	11,2	11,9	12,642 86
9. Bölge	11,63 3	12,96	9,86	8,9	7,5	7,66	7,6	9,4447 14
10. Bölge	7,45	8,2	7,5	5,15	5,25	6,05	5,6	6,4571 43
11. Bölge	11,8	16,2	15,1	14,7	14,8	15,4	13,9	14,557 14

12. Bölge	10,63	13,9	11,73	8,46	7,6	6,9	7,2	9,4885 71
13. Bölge	8,3	10,9	7,5	4,7	4,35	5,525	3,9	6,4535 71
14. Bölge	9,63	12,8	9,56	7,53	7,3	7,2	6,2	8,6028 57
15. Bölge	10,78	14,38	12,72	11,58	10,16	9,76	10,0	11,34
16. Bölge	11,8	13,6	12,1	9,4	9,5	10,2	11,5	11,157 14
17. Bölge	9,2	9,15	8,35	6,3	5,55	4,45	5,6	6,9428 57
18. Bölge	8,06	9,43	9,8	8,5	7,73	7,83	8,3	8,5214 29
19. Bölge	16,8	22,05	16,6	10,55	10,45	12,8	10,7	14,278 57
20. Bölge	15,6	18,13	13,7	12,06	10,36	12,6	15,4	13,978 57
21. Bölge	10,1	14,34	9,96	8,08	6,86	6,64	7,7	9,0971 43
22. Bölge	11,33	12,76	13,46	10,23	7,73	9,5	9,6	10,658 57
23. Bölge	6,53	7,36	10,8	7,36	7	7,26	6,0	7,4728 57
24. Bölge	6,63	9,06	8,06	5,7	5,53	6,4	6,5	6,84
25. Bölge	7,35	6,6	6,925	5,2	5,575	6,425	6,2	6,325
26. Bölge	5,53	5,6	5,95	6,21	6,08	6,83	6,2	6,0571 43
Ortalama	10,67 954	12,81 673	10,87 942	9,012 692	8,473 846	9,178 077	9,276 923	10,045 32
Max	17,82 5	22,05	16,82 5	14,7	21,32 5	21,15	24	17,507 14
Min	5,25	5,6	5,76	4,7	4,35	4,45	3,4	6,0571 43
std.sp	3,646 776	4,358 435	3,052 634	2,849 949	3,593 604	3,959 349	4,604 981	3,2303 95
ort+std	14,32 631	17,17 517	13,93 206	11,86 264	12,06 745	13,13 743	13,88 19	13,275 71
ort-std	7,032 762	8,458 296	7,826 789	6,162 743	4,880 242	5,218 727	4,671 942	6,8149 24

Tablo 3'deki işsizlik oranları incelendiğinde, 7.bölge 5 yıl boyunca yüksek risk düzeyine ve geriye kalan 2 yılda da orta risk düzeyine sahip olan bölgedir. 7.bölgeden sonra yüksek risk düzeyine en fazla sahip olan bölgeler ise 4., 5., 6., 11., 19. ve 20. bölgelerdir. Ancak 7 yıllık ortalamalar dikkate alındığında sayılan bu bölgeler içerisinde sadece 5.bölgenin yüksek riskli gruptan, orta riskli gruba geçtiğini görüyoruz. Buna neden olarak 5.bölgenin özellikle 2013 ve 2014 yıllarında işsizlik oranlarını neredeyse yarı yarıya azaltmış olması söylenebilir. Yıllar itibariyle hiçbir zaman yüksek riskli bölgeler arasında yer almayan bölgeler; 1., 2., 9., 10., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 21., 22., 23., 24., 25. ve 26.bölgelerdir. Bu bölgeler arasında 7 yıllık ortalamalar dikkate alındığında düşük riskli bölgeler 1., 10., 13., 25. Ve 26.bölgeler olarak sıralanırken, geriye kalan bölgeler ise orta risk düzeyinde yer almaktadırlar.

Tablo 4: Sorunlu konut+taşıtlar+diger krediler / konut k. + taşıtlar k. + diger krediler

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Ortalama
1. Bölge	0,023 091	0,036 802	0,296 498	0,013 165	0,015 947	0,017 204	0,021 797	0,0606 44
2. Bölge	0,020 503	0,029 949	0,213 071	0,013 949	0,016 796	0,016 72	0,021 819	0,0475 44
3. Bölge	0,013 728	0,020 416	0,271 046	0,012 554	0,015 961	0,015 042	0,020 084	0,0526 9
4. Bölge	0,020 71	0,024 925	0,229 947	0,012 771	0,019 008	0,019 951	0,023 265	0,0500 82
5. Bölge	0,024 891	0,041 905	0,420 807	0,019 685	0,023 03	0,021 008	0,026 279	0,0825 15
6. Bölge	0,022 347	0,044 276	0,475 106	0,021 225	0,027 564	0,027 368	0,032 968	0,0929 79
7. Bölge	0,024 103	0,032 493	0,419 113	0,016 376	0,021	0,025 043	0,035 727	0,0819 79
8. Bölge	0,034 136	0,049 558	0,029 68	0,020 935	0,023 791	0,020 46	0,024 536	0,0290 14
9. Bölge	0,022 266	0,045 528	0,280 618	0,019 111	0,019 223	0,018 404	0,023 964	0,0613 02
10. Bölge	0,021 246	0,040 571	0,292 786	0,017 408	0,018 683	0,017 189	0,021 655	0,0613 63
11. Bölge	0,021 394	0,041 556	0,315 214	0,019 336	0,021 908	0,021 905	0,027 58	0,0669 85

12.	0,025	0,057	0,353	0,024	0,025	0,023	0,026	0,0764
Bölge	591	3	181	566	594	164	057	93
13.	0,022	0,040	0,356	0,017	0,020	0,018	0,022	0,0713
Bölge	228	633	713	723	637	89	655	54
14.	0,020	0,038	0,304	0,014	0,017	0,016	0,021	0,0619
Bölge	929	484	008	657	726	999	12	89
15.	0,023	0,050	0,356	0,020	0,022	0,021	0,026	0,0744
Bölge	287	736	015	192	369	734	504	05
16.	0,018	0,036	0,294	0,016	0,019	0,018	0,024	0,0612
Bölge	98	044	867	858	115	709	481	94
17.	0,015	0,032	0,416	0,015	0,020	0,021	0,027	0,0783
Bölge	289	268	022	076	874	679	547	94
18.	0,019	0,043	0,375	0,021	0,024	0,023	0,026	0,0764
Bölge	633	43	977	886	269	87	43	99
19.	0,022	0,048	0,444	0,022	0,026	0,026	0,034	0,0892
Bölge	672	666	487	189	039	096	729	68
20.	0,018	0,034	0,424	0,017	0,022	0,022	0,027	0,0811
Bölge	644	254	663	72	41	343	888	32
21.	0,018	0,030	0,321	0,012	0,015	0,015	0,021	0,0622
Bölge	707	595	511	728	513	907	095	94
22.	0,018	0,031	0,307	0,013	0,017	0,017	0,020	0,0610
Bölge	866	231	416	963	276	492	761	01
23.	0,023	0,046	0,338	0,020	0,022	0,021	0,027	0,0713
Bölge	828	471	398	342	071	143	494	92
24.	0,010	0,021	0,294	0,011	0,014	0,014	0,018	0,0550
Bölge	999	889	172	885	314	093	271	89
25.	0,015	0,033	0,326	0,015	0,017	0,017	0,023	0,0641
Bölge	867	119	014	217	844	726	291	54
26.	0,020	0,036	0,333	0,015	0,016	0,016	0,021	0,0656
Bölge	462	127	287	007	513	903	417	74
Ort	0,020	0,039	0,324	0,017	0,020	0,019	0,024	0,0667
	791	919	475	726	325	721	604	94
Max	0,034	0,057	0,444	0,024	0,026	0,026	0,034	0,0892
	136	3	487	566	039	096	729	68
Min	0,010	0,021	0,029	0,011	0,014	0,014	0,018	0,0290
	999	889	68	885	314	093	271	14
std. sp.	0,005	0,009	0,104	0,003	0,003	0,003	0,004	0,0151
	632	665	871	76	603	412	333	1
ort+std . sp	0,026	0,049	0,429	0,021	0,023	0,023	0,028	0,0819
	423	584	346	486	928	133	937	05
ort-std.sp	0,015	0,030	0,219	0,013	0,016	0,016	0,020	0,0516
	159	254	605	967	721	309	271	84

Tablo 4'e göre, 6 kez yüksek risk düzeyinde olan 19.bölge ve 5 kez yüksek risk düzeyinde olan 6.bölge, 7 yıllık ortalamalarda da yüksek risk düzeyinde yer almaktadırlar. Ayrıca 5 yıl boyunca orta risk düzeyine sahip olduktan sonra 2013 ve 2014 yıllarında yüksek risk düzeyine sahip olan 7.bölgenin de 7 yıllık ortalamalarda yüksek risk grubuna girdiği görülmektedir. Tüm yıllar boyunca orta risk düzeyine sahip olan 5.bölge ise, ortalamalar dikkate alındığında yüksek risk düzeyine girmektedir. Bunun en belirgin nedeni, 5.bölgenin 2010 yılında yüksek risk düzeyine yakın olan bir orana sahip olması ve bu oranın ortalamayı yükseltmesi şeklinde söylemek mümkündür. 8.bölge ise 3 yıl yüksek riskli, 3 yıl orta riskli ve sadece 1 yıl düşük riskli olmasına rağmen, 7 yıllık ortalamalara göre düşük riskli grupta yer almaktadır. Bunun nedeni ise, 2010 yılında diğer bölgelerin hemen hemen hepsinin sorunlu kredi oranlarının 8.bölgeye göre neredeyse 20 kat fazla olması şeklinde söylenebilir. 1., 2., 3., 4., 17., 20., 21., 22. ve 24.bölgeler ise yıllar itibarıyla en az bir kez düşük riskliler grubuna girmiş, geri kalan yıllarda da orta risk düzeylerini korumuşlardır. Ancak 7 yılın ortalaması dikkate alındığında sadece 2. ve 4.bölgelerin düşük risk düzeyine sahip olduğu, diğer bölgelerin orta riskliler grubunda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 5: Sorunlu kredi kartları / bireysel kredi kartları

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Ortalama
1. Bölge	0,034 263	0,083 806	0,296 498	0,013 165	0,015 947	0,017 204	0,021 797	0,0689 54
2. Bölge	0,078 655	0,107 68	0,213 071	0,013 949	0,016 796	0,016 72	0,021 819	0,0669 56
3. Bölge	0,026 077	0,060 981	0,271 046	0,190 1	0,015 961	0,015 042	0,020 084	0,0856 13
4. Bölge	0,049 127	0,063 187	0,229 947	0,012 771	0,019 008	0,019 951	0,023 265	0,0596 08
5. Bölge	0,046 184	0,100 679	0,420 807	0,019 685	0,023 03	0,021 008	0,026 279	0,0939 53
6. Bölge	0,035 507	0,113 79	0,475 106	0,021 225	0,027 564	0,027 368	0,032 968	0,1047 9
7. Bölge	0,026 271	0,065 22	0,419 113	0,016 376	0,021	0,025 043	0,035 727	0,0869 64
8. Bölge	0,118 855	0,136 719	0,074 424	0,052 897	0,043 981	0,037 968	0,048 807	0,0733 79
9. Bölge	0,033 472	0,099 092	0,280 618	0,019 111	0,019 223	0,018 404	0,023 964	0,0705 55

10.	0,034	0,105	0,292	0,017	0,018	0,017	0,021	
Bölge	332	449	786	408	683	189	655	0,0725
11.	0,040	0,111	0,090	0,069	0,063	0,070	0,093	0,0772
Bölge	639	899	72	616	879	647	541	77
12.	0,033	0,126	0,353	0,024	0,025	0,023	0,026	0,0875
Bölge	936	657	181	566	594	164	057	93
13.	0,038	0,122	0,356	0,017	0,020	0,018	0,022	0,0853
Bölge	846	261	713	723	637	89	655	89
14.	0,032	0,091	0,304	0,014	0,017	0,016	0,021	0,0712
Bölge	844	611	008	657	726	999	12	81
15.	0,029	0,104	0,356	0,020	0,022	0,021	0,026	0,0830
Bölge	617	82	015	192	369	734	504	36
16.	0,035	0,089	0,077	0,059	0,053	0,065	0,085	0,0665
Bölge	491	461	556	245	27	666	486	96
17.	0,027	0,092	0,416	0,015	0,020	0,021	0,027	0,0886
Bölge	277	11	022	076	874	679	547	55
18.	0,030	0,098	0,375	0,021	0,024	0,023	0,026	0,0858
Bölge	442	355	977	886	269	87	43	9
19.	0,034	0,126	0,444	0,022	0,026	0,026	0,034	0,1020
Bölge	5	098	487	189	039	096	729	2
20.	0,028	0,103	0,424	0,017	0,022	0,022	0,027	0,0923
Bölge	365	226	663	72	41	343	888	74
21.	0,028	0,095	0,321	0,012	0,015	0,015	0,021	0,0729
Bölge	464	502	511	728	513	907	095	6
22.	0,032	0,083	0,307	0,013	0,017	0,017	0,020	0,0703
Bölge	089	124	416	963	276	492	761	03
23.	0,034	0,107	0,338	0,020	0,022	0,021	0,027	0,0817
Bölge	67	971	398	342	071	143	494	27
24.	0,031	0,082	0,294	0,011	0,014	0,014	0,018	0,0666
Bölge	272	672	172	885	314	093	271	68
25.	0,030	0,101	0,326	0,015	0,017	0,017	0,023	0,0761
Bölge	765	987	014	217	844	726	291	21
26.	0,032	0,095	0,333	0,015	0,016	0,016	0,021	0,0757
Bölge	151	251	287	007	513	903	417	9
Ort	0,037	0,103	0,303	0,024	0,025	0,025	0,032	0,0789
	265	909	577	286	394	68	564	53
Max	0,118	0,136	0,444	0,069	0,063	0,070	0,093	0,1020
	855	719	487	616	879	647	541	2
Min	0,027	0,082	0,074	0,011	0,014	0,014	0,018	0,0665
	277	672	424	885	314	093	271	96
std.sp	0,025	0,016	0,116	0,018	0,015	0,017	0,023	0,0104
	596	351	501	513	137	774	813	92
ort+st	0,062	0,120	0,420	0,042	0,040	0,043	0,056	0,0894

d.sp	861	259	078	799	53	454	376	45
ort-std.sp	0,011 669	0,087 558	0,187 076	0,005 772	0,010 257	0,007 906	0,008 751	0,0684 61

Tablo 5 incelendiğinde, yıllar itibariyle en az bir kez yüksek risk grubuna giren bölgeler 2., 3., 6., 8., 11., 12., 13., 16. ve 19.bölgelerdir. ancak bunlar arasında yıllık ortalamalar dikkate alındığında sadece 6. ve 19. Bölgeler yüksek risk düzeyinde kalmış, 3., 8., 11., 12., 13.bölgeler orta riskliler grubuna girmiş, 2. ve 16.bölgeler ise düşük risk grubunda yer almışlardır. 5. ve 20.bölgeler tüm yıllarda orta risk grubunda yer alırken, 7 yıllık ortalamalarda yüksek risk sınıfında yer almışlardır. Bunun nedeni 2010 yılında yüksek düzeye yakın olan risk seviyesinin ortalamayı yükseltmesi olarak söylenebilir. 4. ve 24.bölgeler yıllık ortalamalar dikkate alındığında düşük risk grubunda yer almaktadır. Diğer tüm bölgeler ise hem yıllar itibariyle, hem de ortalama olarak orta risk grubunda yer almaktadır.

Tablo 6: Sorunlu normal krediler / Normal krediler

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Ortalama
1. Bölge	0,050 253	0,070 267	0,028 379	0,024 728	0,023 197	0,030 458	0,028 205	0,0364 98
2. Bölge	0,065 689	0,072 881	0,048 329	0,029 229	0,028 423	0,026 927	0,024 432	0,0422 73
3. Bölge	0,022 685	0,034 067	0,026 087	0,016 612	0,018 824	0,023 233	0,024 662	0,0237 39
4. Bölge	0,053 673	0,039 397	0,031 806	0,019 608	0,022 599	0,026 158	0,023 647	0,0309 84
5. Bölge	0,042 357	0,055 176	0,039 225	0,023 573	0,022 755	0,022 704	0,023 476	0,0327 52
6. Bölge	0,043 699	0,070 852	0,056 541	0,043 972	0,050 114	0,045 543	0,040 865	0,0502 26
7. Bölge	0,034 267	0,046 443	0,032 376	0,022 135	0,024 472	0,028 336	0,031 045	0,0312 96
8. Bölge	0,052 569	0,059 854	0,029 533	0,022 797	0,026 733	0,024 153	0,023 146	0,0341 12
9. Bölge	0,029 966	0,062 659	0,046 658	0,030 275	0,029 612	0,029 735	0,027 658	0,0366 52
10. Bölge	0,030 944	0,055 636	0,042 201	0,028 747	0,027 176	0,032 163	0,031 366	0,0354 62
11. Bölge	0,049 371	0,072 583	0,050 163	0,035 619	0,036 092	0,032 499	0,043 645	0,0457 1

12.	0,048	0,081	0,058	0,040	0,038	0,034	0,031	0,0475
Bölge	762	555	295	461	246	47	387	97
13.	0,040	0,067	0,046	0,031	0,029	0,031	0,030	0,0396
Bölge	438	149	921	296	338	945	581	67
14.	0,037	0,063	0,038	0,025	0,025	0,028	0,031	0,0357
Bölge	663	919	578	919	018	235	131	8
15.	0,033	0,067	0,224	0,031	0,032	0,033	0,031	0,0647
Bölge	019	447	56	115	277	54	131	27
16.	0,034	0,044	0,033	0,029	0,027	0,025	0,034	0,0326
Bölge	93	152	19	43	308	324	02	22
17.	0,030	0,050	0,038	0,020	0,021	0,025	0,023	0,0300
Bölge	541	482	882	341	284	122	841	7
18.	0,029	0,060	0,040	0,029	0,031	0,034	0,031	0,0368
Bölge	883	68	75	517	515	085	486	45
19.	0,043	0,076	0,051	0,036	0,039	0,040	0,041	0,0470
Bölge	367	692	709	033	382	339	928	64
20.	0,028	0,046	0,027	0,019	0,022	0,027	0,030	0,0289
Bölge	627	668	685	032	329	642	484	24
21.	0,062	0,049	0,035	0,021	0,022	0,028	0,027	0,0353
Bölge	336	62	33	885	771	187	335	52
22.	0,050	0,067	0,048	0,031	0,029	0,033	0,033	0,0422
Bölge	744	454	764	411	939	991	313	31
23.	0,040	0,079	0,042	0,031	0,035	0,036	0,036	0,0433
Bölge	212	351	962	18	971	652	795	03
24.	0,028	0,042	0,033	0,021	0,018	0,022	0,025	0,0274
Bölge	053	56	31	472	814	257	877	77
25.	0,032	0,060	0,042	0,028	0,028	0,031	0,032	0,0365
Bölge	176	245	037	505	187	694	926	39
26.	0,074	0,063	0,050	0,033	0,028	0,026	0,026	0,0435
Bölge	947	375	502	707	772	951	938	99
Ort	0,040	0,061	0,051	0,028	0,028	0,030	0,031	0,0391
	976	688	686	881	987	473	315	44
Max	0,074	0,081	0,224	0,040	0,039	0,040	0,043	0,0647
	947	555	56	461	382	339	645	27
Min	0,028	0,042	0,027	0,019	0,018	0,022	0,023	0,0274
	053	56	685	032	814	257	146	77
std.sp	0,014	0,012	0,054	0,006	0,006	0,005	0,005	0,0100
	21	207	411	286	159	143	89	21
ort+std.sp	0,055	0,073	0,106	0,035	0,035	0,035	0,037	0,0491
	186	896	097	167	147	616	205	65
ort-std.sp	0,026	0,049	-	0,022	0,022	0,025	0,025	0,0291
	766	481	73	595	828	33	426	23

Tablo 6'ya göre, tüm yıllar itibariyle 5 kez yüksek risk düzeyinde olan 19.bölge, ortalamalar dikkate alındığında orta risk düzeyinde görülmektedir. 4 yıl yüksek risk düzeyinde olan 6.bölge ise 7 yıllık ortalamalarda da yüksek risk düzeyindedir. 11., 12., 19., 23. ve 26.bölgeler ise tüm yıllar boyunca en az bir kez yüksek risk seviyesine çıksa da ortalamalar göz önünde bulundurulduğunda orta risk düzeyinde yer almaktadır. Tüm yıllara bakıldığında sadece 2014 yılında orta riskli olup, geri kalan tüm yıllarda düşük riskli olan 3.bölge, ortalama olarak da düşük risk düzeyini korumaktadır. 20. ve 24.bölgeler de 7 yılın ortalamasında düşük risk düzeyinde bulunurken, geri kalan 21 bölgenin tamamı orta risk grubunda yer almaktadır.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tablo 7: Finansal Risk Göstergelerinin 2008-2014 Yılları İçin Ortalama Değerleri

	Enflasyon Oranı Ortalaması	İşsizlik Oranı Ortalaması	Konut, Taşıt ve Diğer Sorunlu Kredi Ortalaması	Sorunlu Kredi Kartı Ortalaması	Sorunlu Normal Kredi Ortalaması
1. Bölge	8,188571429	6,185714	0,0606435	0,068954424	0,036498229
2. Bölge	8,537142857	7,035714	0,0475440	0,066955799	0,042272757
3. Bölge	8,584285714	10,91786	0,0526903	0,085612954	0,023738566
4. Bölge	8,507142857	13,30714	0,0500825	0,059608063	0,030983873
5. Bölge	8,764285714	12,20143	0,0825150	0,093953179	0,032752357
6. Bölge	8,745714286	13,70714	0,0929789	0,104789557	0,050226496
7. Bölge	7,898571429	17,50714	0,0819793	0,086964384	0,031296456

ge					
8. Bölge	7,744285714	12,64286	0,0290138	0,07337873	0,034112035
9. Bölge	8,052857143	9,444714	0,0613020	0,070554934	0,036651682
10. Bölge	8,161428571	6,457143	0,0613625	0,072500262	0,035461899
11. Bölge	7,808571429	14,55714	0,0669845	0,07727744	0,045710281
12. Bölge	7,642857143	9,488571	0,0764933	0,087593486	0,047596715
13. Bölge	7,887142857	6,453571	0,0713541	0,085389235	0,039666838
14. Bölge	7,541428571	8,602857	0,0619892	0,071280973	0,035780462
15. Bölge	7,7	11,34	0,0744053	0,08303588	0,064727032
16. Bölge	8,191428571	11,15714	0,0612936	0,066596424	0,032621963
17. Bölge	7,757142857	6,942857	0,0783938	0,088655228	0,030070319
18. Bölge	7,607142857	8,521429	0,0764993	0,085889869	0,036845229
19. Bölge	8,161428571	14,27857	0,0892684	0,10201974	0,047064298
20. Bölge	8,075714286	13,97857	0,0811317	0,092373519	0,028923707
21. Bölge	8,541428571	9,097143	0,0622936	0,07295986	0,03535207

22. Bölge	8,305714 286	10,6585 7	0,0610006	0,0703029 45	0,04223073
23. Bölge	7,704285 714	7,47285 7	0,0713922	0,0817268 9	0,04330336 1
24. Bölge	7,945714 286	6,84	0,0550889	0,0666683 93	0,02747742 9
25. Bölge	7,895714 286	6,325	0,0641542	0,0761206 51	0,03653853 9
26. Bölge	8,127142 857	6,05714 3	0,0656739	0,0757899 54	0,04359893 1

Tablo 7'deki ortalama değerlere göre, ülkeler açısından finansal riskin seçilmiş unsurlarına göre en riskli bölge Şanlıurfa ve Diyarbakır'dan oluşan 6.bölgedir. Bu bölge için seçilmiş tüm değerler yüksek riskli olarak belirlenmiş ve buna göre Türkiye'nin finansal riski en yüksek olan bölgesi 6.bölge olarak saptanmıştır. Bunu takiben yüksek riskli olarak sayılabilecek bölgeler; 4.(Van, Muş, Bitlis, Hakkari), 5.(Gaziantep, Adıyaman, Kilis), 7.(Mardin, Batman, Şırnak, Siirt), 19.(Adana, Mersin) ve 20.(Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) bölgelerdir. Çıkan sonuca göre Türkiye'nin doğu ve güneydoğu bölgelerinin çoğu ilinde finansal risk oldukça yüksek seyretmektedir. Tabloya göre Türkiye'nin en düşük riskli bölgesi ise 24.bölge olarak görülmektedir. Kastamonu, Çankırı, Sinop'tan oluşan bu bölge hiçbir yılda yüksek risk grubuna girmemiş, orta riskli ya da düşük riskli grubunda yer almıştır. Düşük risk grubunda sayılabilecek diğer bölgeler ise; 1.(Erzurum, Erzincan, Bayburt), 8.(İstanbul), 10.(Balıkesir, Çanakkale), 12.(Aydın, Denizli, Muğla), 14.(Bursa, Eskişehir, Bilecik), 16.(Ankara), 18.(Antalya, Isparta, Burdur), 25.(Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) ve 26.(Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane) bölgelerdir. Tabloya göre orta risk düzeyinde bulunan bölgeler ise; 9.(Tekirdağ, Edirne, Kırklareli), 17.(Konya, Karaman), 22.(Kayseri, Sivas, Yozgat) ve 23.(Zonguldak, Karabük, Bartın) bölgelerdir. Buna göre Türkiye'nin özellikle iç Anadolu Bölgesi'nin orta kısımları ile Batı Karadeniz Bölümü finansal risk açısından orta risk seviyesine sahiptir.

KAYNAKÇA

ADİYAMAN, Ahmet Turan (2006). Dış Borçlarımız ve Ekonomik Etkileri. Sayıştay Dergisi, 62, 21-45.

ALTAN, Ömer Zühtü (2004). Sosyal Politika Dersleri: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1592, İ.İ.B.F. Yayınları, No: 185, Eskişehir.

CECCHETTI Stephen, Ingo Fender and, Patrick McGuire (2010). Toward a Global Risk Map. (Revised Draft) Switzerland. 1-21.

COLLETAZ, Gilbert, Christophe Hurlin and Christophe Pérignon (2012). The Risk Map: A New Tool For Validating Risk Models. Working Papers halshs-00746273.

ÇUKUR, Sadık ve Yusuf Volkan Topuz (2004). Döviz Kuru Riski: İMKB Tekstil Sektörü Üzerine Bir Ampirik Bir Araştırma. İMKB Dergisi, 8 (30), 19-32.

EĞİLMEZ, Mahfi ve Ercan Kumcu (2002). Ekonomi Politikası. İstanbul: Om Yayın Evi.

HUANG Xin, Hao Zhou and Haibin Zhu (2009), A Framework for Assessing the Systemic Risk of Major Financial Institutions, Journal of Banking And Finance. 33(11:November). 2036–2049.

ÖZER, Mehmet Akif (2012). Rekabet Ortamında Girişimciler İçin Varolabilme Reçetesi: Risk Yönetimi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi (7:1), 143-162.

SİPAHİ, Nihal (2003). Problemler Kredilerin Yeniden Yapılandırılması Uluslar Arası Uygulamalar ve Türkiye Örneği, TCMB Yayınları.

ŞENOL, Halil (2014). Türkiye’de Para Arzı ve GSMH Değişimlerinin Bist 100 Endeksi Üzerindeki Etkisinin Analizi. Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

URAL, Mert (2010). Yatırım Fonlarının Performans ve Risk Analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.

USTA, Öcal (2011). İşletme Finansı ve Finansal Yönetim. (5. Baskı) Ankara: Detay Yayıncılık.

YILDIRIM, Kemal ve Doğan Karaman (2001). Makroekonomi: Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı. Yayın No:145, Eskişehir.

www.tcmb.gov.tr

www.tuik.gov.tr